

Nová maturita ztěžuje práci

Příznám se, že mám občas pocit bezmoci, když čtu některé články týkající se nové maturity. Jeden z nich napsal pan Tomáš Němeček (*Proč zveřejnit žebříček škol*, LN 7. 7.). Bezmoc ve mně vyvolává především jeho námitka č. 3. Prý testy zjišťují, co maturanti vědí a jak uvažují! Autor by asi měl vědět, že vědomosti jsou definovány jako osvojená (tj. zapamatovaná a pochopená) fakta a vztahy mezi nimi. Testy však mohou obsahovat jen jednoznačná fakta a bezrozporné vztahy. Například v češtině a společenských vědách jsou proto naprosto nepřijatelnou redukcí učiva. Ještě horší je to s uvažováním. Už od dob Komenského víme, že ke skutečnému vzdělání vede pouze dialog rovnocenných partnerů – rozumu technického, morálního a poetického. Částečně testovatelný je jen první z nich. O plnohodnotném uvažování se tedy v případě testů nedá vůbec mluvit. Výchova k čestnosti atd. se ve škole děje v první řadě prostřednictvím obsahu a forem výuky (nejde o nějakou mimovýukovou složku práce školy), ta má strukturální charakter, tj. význam jedné skutečnosti vzniká až v kontextu skutečností jiných, žádná skutečnost nemá význam sama o sobě. Cílem je vytvoření racionálního postoje, tedy názoru (nikoli předsudku). Tohle testy ignorují zcela, proto se jejich autoři, zejména v češtině, dopouštějí tolika chyb. Ty chyby jsou totiž zcela nutné: z neúplných či z kontextu vytržených premis mají vzniknout jednoznačné závěry! Ve skutečnosti je třeba odhadnout, co si myslí autor úlohy. („Zdravý rozum lze měřit statisticky, jde jenom o to, naučit se myslet tak, jak myslí oni.“ – Orwell) Žák má přece řešení formulovat sám a má právo v dialogu je vysvětlit a obhájit!

Mají-li být testy hlavním měřítkem kvality vzdělání, je logické, že pozornost musí být ve výuce zaměřena především na to, co požadují. To bude mít (a už teď má) zhoubné dopady na předchozí vzdělávací proces. Žáci jsou pragmatičtí, učitelé se budou muset přizpůsobit. Učím na škole, která v letošní maturitě uspěla (10. místo), moji žáci byli výsledkově vynikající. Jen obsah toho, co se zkoušelo, byl ve srovnání s minulostí výrazně redukován a postrádal vnitřní vztahy (tematické i mezipředmětové), na kterých jsem výuku dosud zakládal. Nejde mi o to, kolikátý jsem v žebříčku, chci svým žákům poskytnout nejkvalitnější dosažitelné vzdělání. Nová maturita mi velice znesnadňuje práci.

Karel Lippmann, učitel